

Sosiaaliturvakomitean kokous 3.12.2025

Lasten ja lapsiperheiden sosiaaliturva

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pöytäryhmät (muutokset mahdollisia)

PÖYTÄ 1:

Pasi Moisio
Lasse Lehtonen
Jarno Turunen
Katri Ojala
Ellen Vogt
Maria Salenius
Minna Sirnö
Jaana Rissanen

PÖYTÄ 2:

Liisa Siika-aho
Eeva Nykänen
Vesa Rantahalvari
Minna Ahtiainen
Anne Perälahti
Kimmo Ruth
Eveliina Pöyhönen
Ulla Hämäläinen

PÖYTÄ 3:

Essi Rentola
Susan Kuivalainen
Patrik Tötterman
Pirjo Väänänen
Harri Hellstén
Sari Kokko
Virpi Hiltunen

Lisäksi kansanedustajajäsenet ja sihteeristö

Ohjelma

10.30–11.00	Kevyt lounas
11.00–11.05	Kokouksen avaus, 1.10. kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen
11.05–11.15	Kokouksen aihe ja tavoite
11.15–12.20	Työnteon kannusteet lapsiperheissä, Simo Mentula VM Työskentelyosuus 1
12.20–12.30	Tauko
12.30–13.40	Lapsen hoidon ja ansiotyön yhteensovittaminen pikkulapsiarjessa: Lastenhoidon tuet, Johanna Lammi-Taskula THL Työskentelyosuus 2
13.40–13.50	Työskentelyn yhteenveto
13.50–14.00	Tiedoksi ja kokouksen päätös

Komitean jäsenet

Arto Satonen
Kokoomuksen
eduskuntaryhmä

Pia Sillanpää
Perussuomalaisten
eduskuntaryhmä

Tarja Filatov
Sosialidemokraattinen
eduskuntaryhmä

Hilikka Kemppe
Keskustan
eduskuntaryhmä

Bella Forsgrén
Vihreä
eduskuntaryhmä

Aino-Kaisa Pekonen
Vasemmistoliiton
eduskuntaryhmä

Henrik Wickström
Ruotsalainen
eduskuntaryhmä

Päivi Räsänen
Kristillisdemokraattinen
eduskuntaryhmä

Harry Harkimo
Liike Nyt
-eduskuntaryhmä

Pysyvät asiantuntijat 1/2

Eveliina Pöyhönen
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Ulla Härmäläinen
valtiovarainministeriö

Kimmo Ruth
työ- ja elinkeinoministeriö

Virpi Hiltunen
*opetus- ja
kulttuuriministeriö*

Jaana Rissanen
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Lasse Lehtonen
Kansaneläkelaitos

Antti Koivula
Työterveyslaitos

Eeva Nykänen
*Terveysten ja
hyvinvoinnin laitos*

Susan Kuivalainen
Eläketurvakeskus

Ellen Vogt
*Hyvinvointialueyhtiö
Hyvil Oy*

Pysyvät asiantuntijat 2/2

Ilkka Oksala
*Elinkeinoelämän
keskusliitto EK*

Anna Kukka
*Kunta- ja hyvinvointialue-
työnantajat KT*

Harri Hellstén
Suomen Yrittäjät

Pirjo Väänänen
*Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry*

Minna Ahtiainen
STTK ry

Katri Ojala
Akava ry

Maria Salenius
Suomen Kuntaliitto

Anne Perälahti
*SOSTE Suomen
Sosiaali ja terveys ry*

Minna Sirnö
Nuorisoala ry

Sari Kokko
Vammaisfoorumi ry

Kokouksen aihe ja tavoite

Komitean linjaukset ja ehdotukset loppumietintöön lasten ja lapsiperheiden sosiaalityöstä

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Komitean tavoite ja tehtävä

- Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena mm.
  - Selkeämpi ja joustavampi järjestelmä, joka mahdollistaa työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen muuttuvissa elämäntilanteissa.
  - Tukea työllisyyttä, yrittäjyyttä, osallisuutta sekä varmistaa osaltaan julkisen talouden kestävyys työllisyyttä ja väestön työ- ja toimintakykyä vahvistamalla.
  - Edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
- Komitean tehtävänä
  - tarkastella etuuksien ja tukien yksilökohtaisuutta ja perhe- ja ruokakuntakohtaisuutta, elatusvelvollisuuksia ja elatusolettamia sekä vuoroasuvien ja muiden kahdessa kodissa asuvien lasten perheiden ja yksinhuoltajien sosiaaliturvaa, sekä
  - tehdä **ehdotukset perheiden sosiaaliturvan kehittämiseksi.**

Miten työ on edennyt

- Komitean alustavaa linjausluonnosta lapsilisän kehittämisestä työstetty kansanedustajajäsenten kokouksessa 21.10.
- 11.11. kokouksessa kansanedustajajäsenet kävivät alustavaa keskustelua lapsen kahden kodin tilanteiden huomioimisesta sosiaaliturvassa sekä sosiaaliturvan yhteydestä lapsen elatuksen turvaamisen järjestelmän kehittämistarpeisiin.

Tavoitteena tänään

- **Tuottaa näkemyksiä** komitean linjausten ja ehdotusten pohjaksi
  1. Työnteon kannusteista lapsiperheissä
  2. Lapsen hoidon ja ansiotyön yhteensovittamisesta pikkulapsiarjessa
- Työskentelyn pohjalta kirjoitetaan alustava linjausluonnos kansanedustajajäsenten jatkotyöstettäväksi.
- Linjausluonnokset perheiden sosiaaliturvasta komitean kommentoille keväällä 2026.

Komitean välimietinnön ehdotus kannustinloukuista

Komitea näkee, että kannustinloukuista ei voida päästä kokonaan eroon niin kauan, kuin halutaan säilyttää pohjoismaisen hyvinvointivaltion tasoinen toimeentulo työttömille ja työvoiman ulkopuolella oleville.

Vaikka kannustinloukkuja ei voida kokonaan poistaa, tulee niitä vähentää ja vaikuttaa siihen, missä kohtaa kannustinloukut sijaitsevat.

Työllisyyden ja julkisen talouden näkökulmasta taloudellisten kannustinloukkujen purkaminen tulee kohdistaa etuuksiin, tuloluokkiin ja henkilöihin, joiden kohdalla kannustimien työllisyysvaikutus on keskimääräistä suurempi.

Komitean välimietinnön ehdotus lapsen hoidon ja ansiotyön yhteensovittamisen tukemisesta

Lasketaan ansiotyön tekemisen kynnyksiä lapsiperheissä kehittämällä etuus- ja palvelujärjestelmää (erit. työllisyyspalvelut, varhaiskasvatus, asiakasmaksut, aamu- ja iltapäivähoito, pienten koululaisten vuorohoito) sekä työelämän käytäntöjä kehittämällä huomioiden lasten hoidon järjestämisen mahdollisuudet erityisesti pikkulapsiaikana sekä yhden vanhemman ja vuorotyötä tekevien kotitalouksissa.

Käynnistetään lastenhoidon tukien järjestelmän uudistus huomioiden lapsen etu, perheiden valinnanvapaus sekä uudistuksen yhteys varhaiskasvatuksen palveluihin ja lasten varhaiskasvatusoikeuden toteutumiseen.

Työnteon kannusteet lapsiperheissä

Simo Mentula, neuvotteleva virkamies VM

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

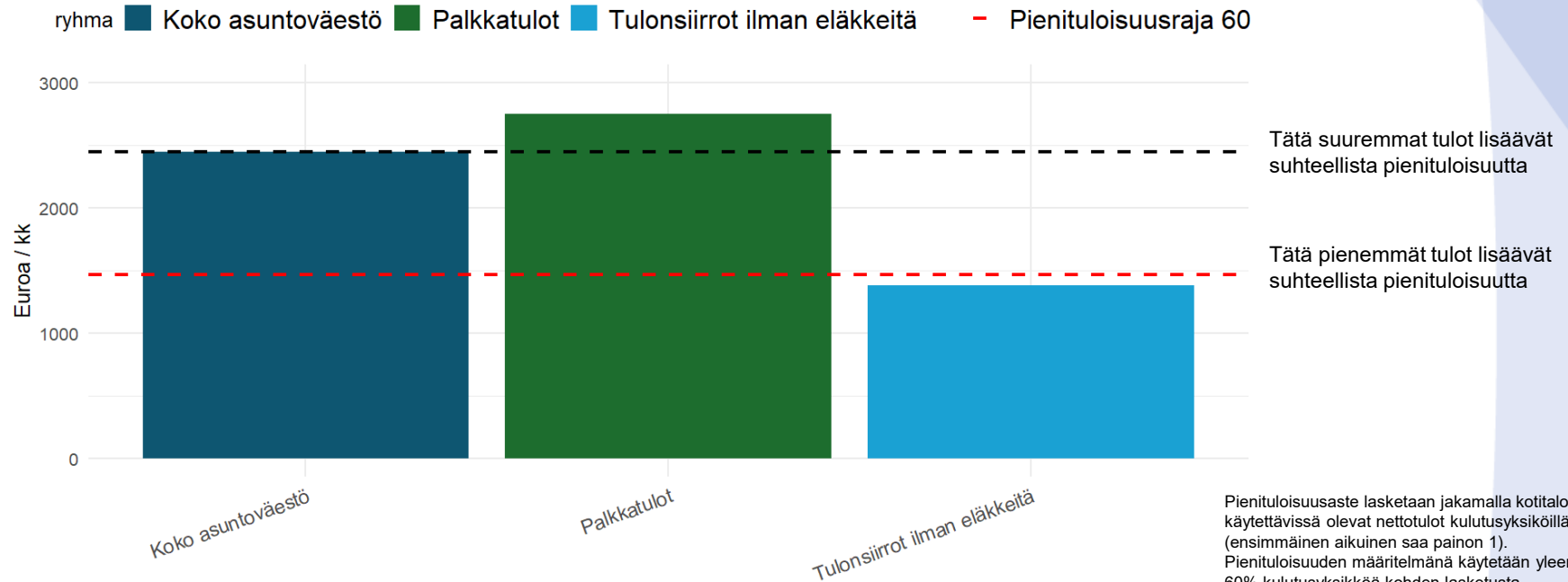
VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ovatko heikot työllistymisen kannusteet pohjoismaisen hyvinvointivaltion ominaisuus?

- Keskimääräinen työllistymisveroaste koko-aikatyöhön on karkeasti noin 60 %. (ks. VM [2023](#))
  - Tämä tarkoittaa sitä, että käteen jäävät tulot kasvavat keskimäärin noin 40 % bruttopalkasta.
- Voisiko asioiden tila olla olennaisesti toisin? Onko samaan aikaan mahdollista huolehtia julkisen talouden kestävyydestä, säilyttää suhteellisen pienet tuloerot ja parantaa työnteon kannustimia?

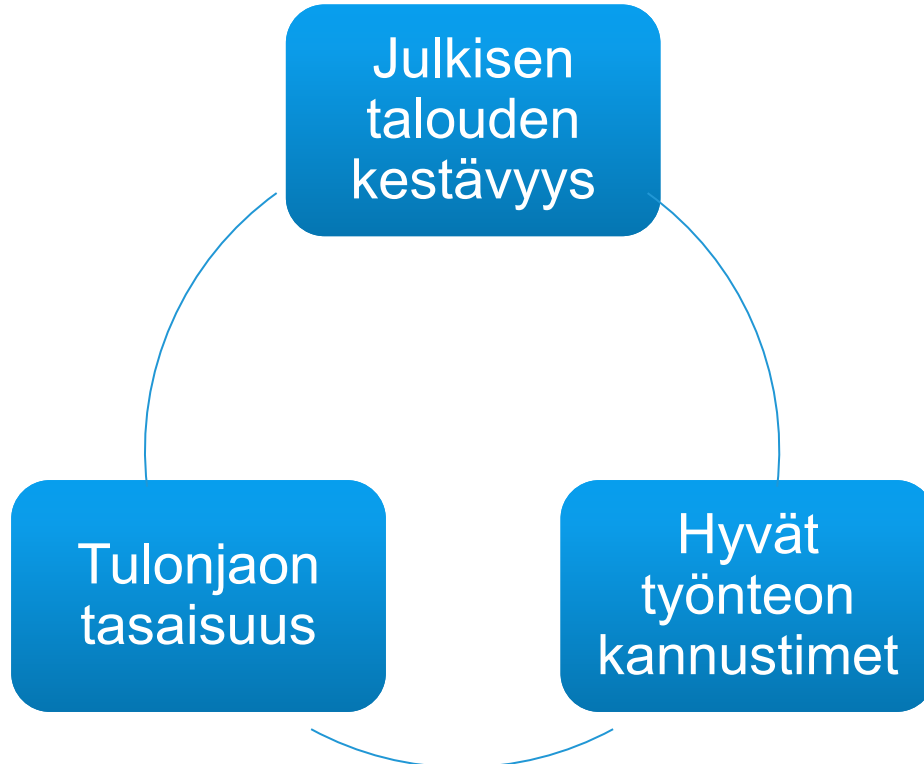
Pienituloisuuden ja kannustinten välinen jännite

Käytettävissä olevien tulojen mediaani kulutusyksikköä kohden
pääasiallisen tulonlähteen mukaan

Vaikeita valintoja: työnteon kannustimia voi vahvistaa kahdella tavalla...

A: Heikentämällä työhön osallistumattomien tulonsiirtoja
→ kannustaa työntekoon ja pienentää julkisia menoja
→ lisää pienituloisuutta ja lisää tulonjaon eriarvoisuutta

B: Tukemalla työssäkäyntiä (esim. keventämällä verotusta, maksamalla tukia myös työssäkäyville tai alentamalla varhaiskasvatusmaksuja)
→ parantaa työnteon kannustimia ilman tulotason laskua
→ kasvattaa julkisia menoja

Kaikkia kolmea ei voi saada samanaikaisesti

Lisää vaikeusastetta...

- Kaikella julkisella rahankäytöllä on vaihtoehtoiskustannus.
  - Jos valitaan A: etuuksien leikkaukset heikentävät kansalaisten hyvinvointia ja lisäävät painetta julkisesti rahoitetuissa tuki- ja hyvinvointipalveluissa.
  - Jos valitaan B: työssäkäyville osoitetut tuet täytyy rahoittaa joko leikkaamalla muista palveluista tai korottamalla veroja.
- Tutkimusnäyttö ja vaikutusten arviointi auttavat eri vaihtoehtojen välillä punnitsemisessa.

Lapsiperheiden sosiaaliturva kannustimien näkökulmasta

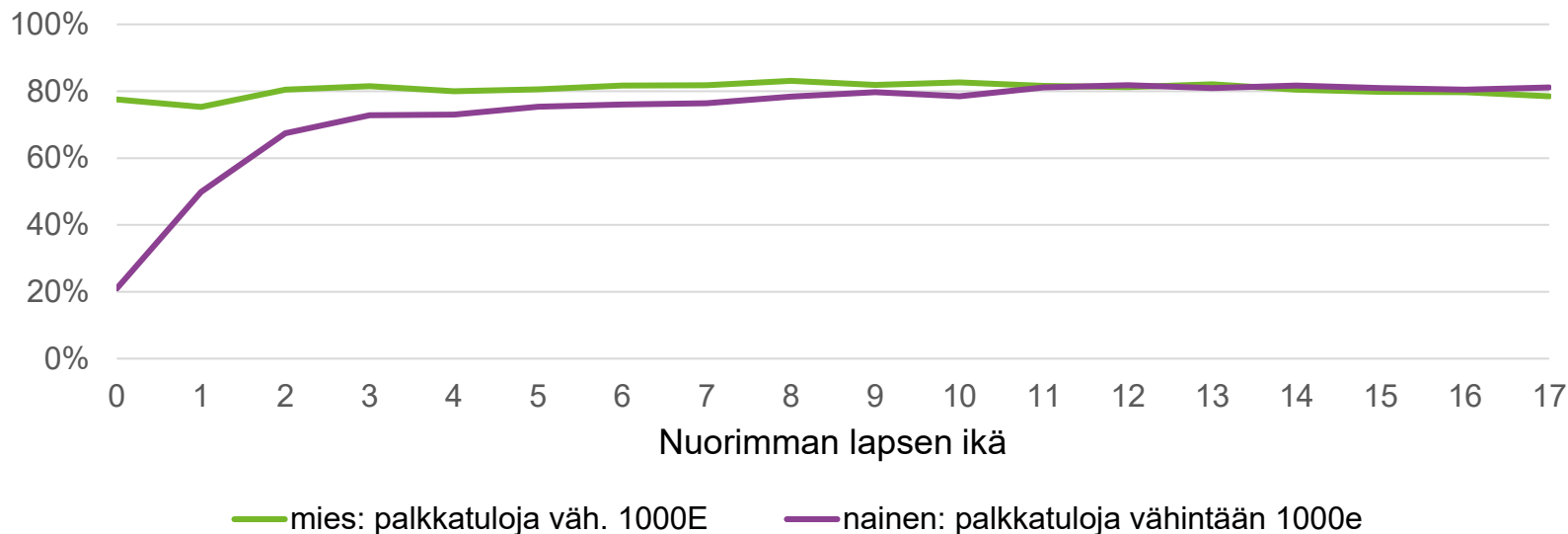
- Lapsiperheillä on keskimäärin jonkin verran heikommat kokoaikaisen työllistymisen kannustimet
  - Tämä johtuu siitä että lapset on huomioitu tarveharkintaisessa sosiaaliturvassa, mutta lapset eivät kasvata henkilöiden kykyä ansaita palkkatuloja → tukien- ja palkkatulojen välinen erotus jää pienemmäksi.
  - Heterogeenisyys on suurta: jos toinen vanhemmista on työssä eikä kotitalouteen makseta tarveharkintaista tukea, voivat kannustimet olla keskimääräistä paremmat.
- Lasten lukumäärä ja lasten nuori ikä lisäävät herkkyyttä reagoida työnteon kannusteisiin (esim. Elomäki ja Ylöstalo [2018](#)).
  - Äitien työmarkkinoille osallistuminen on kasvanut, mutta tilastojen perusteella työn tarjonnan lisäyspotentiaalia on edelleen erityisesti pienten lasten ja monilapsisten perheiden äideillä.

Mitä voidaan sanoa lapsiperheille suunnattujen tukien työllisyysvaikutuksista?

- Ei ole perusteltua olettaa, että lapsiperheet reagoisivat työnteon kannusteisiin lähtökohtaisesti ainakaan heikommin kuin muut kotitaloudet.
  - Työttömyysturvasta poistetun lapsikorotuksen vaikutusten oletettiin vastaaviksi kuin työttömillä keskimäärin.
  - Myös päivähoitomaksut toimivat kannustinjärjestelmän osana: ne muuttavat osallistumisen rajakannusteita samaan tapaan kuin muutkin tulonsiirrot.
  - Kotihoidontukea saavilla on usein taustalla työsuhde: kirjaimellisesti siis maksetaan siitä, että vanhemmat olisivat pidempään poissa työstä -> käyttäytymisvaikutukset ovat suuria. Pitkällä aikavälillä äidit hyötyvät aikaisemmasta työhön paluusta ja lapset varhaiskasvatukseen osallistumisesta (ks. Gruber ym. [2025](#)).
- Lapsilisät eivät yleisesti heikennä työnteon kannusteita, mutta...
  - Lapsilisillä on kuitenkin **tulovaikutus**, joka vähentää työvoiman tarjontaa: sama tulotaso voidaan saavuttaa vähemmällä työnteolla. (ks. Jensen & Blundell [2024](#)).

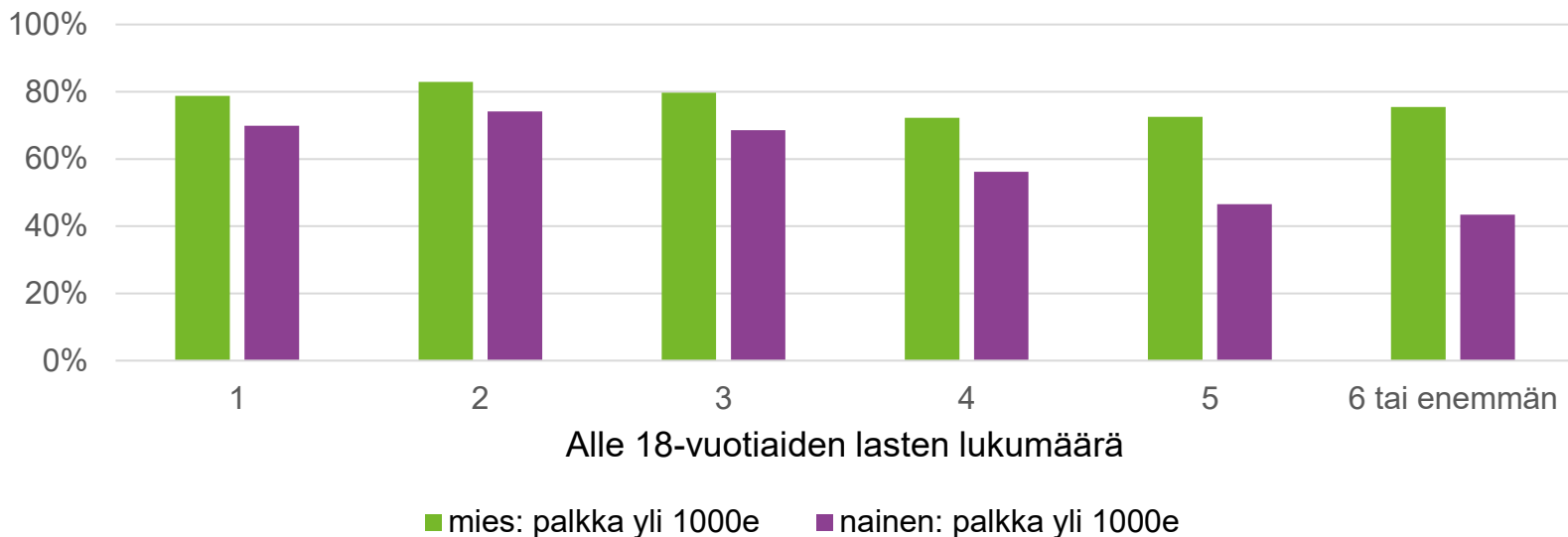
Nuorimman lapsen iällä on yhteys äitien työllisyyteen

Vähintään 1000e/kk palkkatuloja saaneiden osuudet
nuorimman lapsen iän mukaan (Joulukuu 2023)

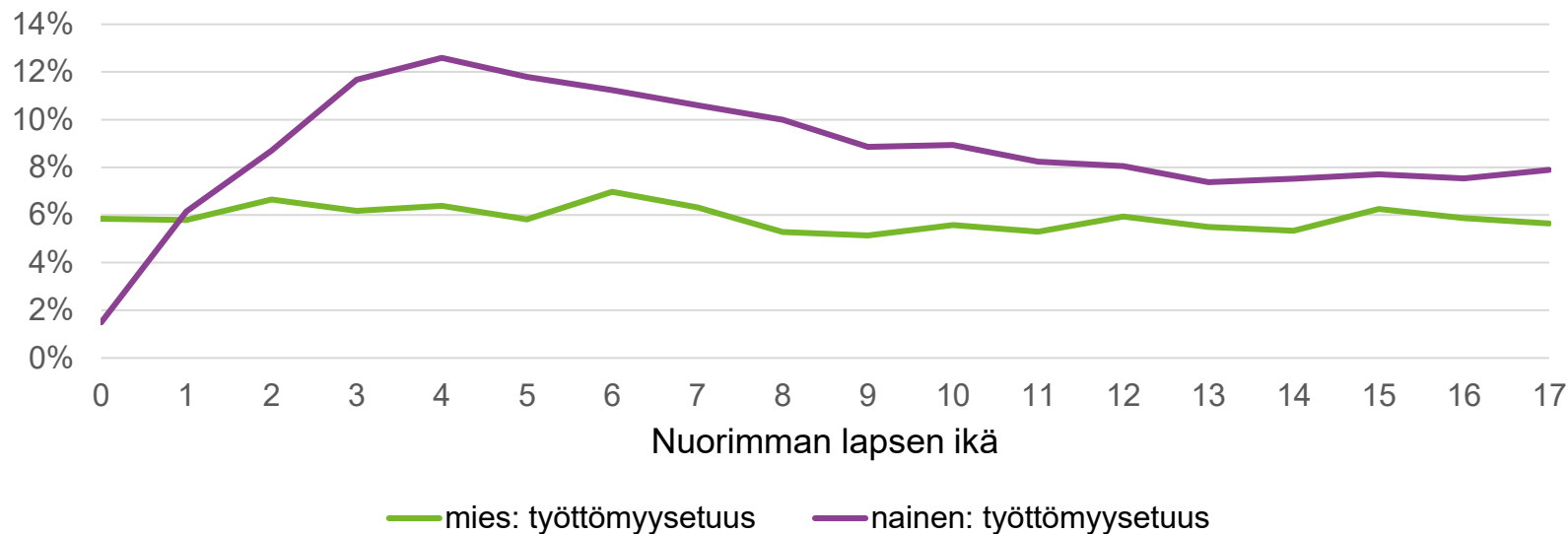
Myös lasten lukumäärällä on yhteys äitien työllisyyteen

Vähintään 1000e/kk palkkatuloja saaneiden osuudet alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan (Joulukuu 2023)

Työttömyysturvan saaminen ja nuorimman lapsen ikä

Työttömyysturvaa saaneiden osuudet nuorimman lapsen iän mukaan (Joulukuu 2023)

Yhteenveto

- Hyvät työnteon kannustimet ja tasainen tulonjako ovat keskenään ristiriitaisia tavoitteita jos yhtälössä on mukana julkisen talouden kestävyys.
- Lapsiperheiden sosiaaliturvaan liittyy potentiaalia työllisyyden vahvistumiselle. Potentiaalin käyttöön saaminen edellyttäisi varhaiskasvatuksen tarjonnan lisäämistä.
- Julkisen talouden näkökulmasta kotihoidosta varhaiskasvatukseen siirtyminen lisää menoja lyhyellä aikavälillä.

Työskentelyosuus 1: Työnteon kannusteet lapsiperheissä

Komitean linjaukset ja ehdotukset loppumietintöön lasten ja
lapsiperheiden sosiaalityöstä

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lämmittely

Vastaa asteikolla 1-5, (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

- Lapsiperheköyhyyttä vähennetään korottamalla etuuksia ja tukia
  - Lapsiperheköyhyyttä vähennetään lisäämällä työllisyyttä
  - Taloudellista tukea (etuudet ja verotus) tulisi kohdentaa rajatumminkin pienituloisille lapsiperheille
  - Kannustinloukkuja tulee vähentää kaikin mahdollisin keinoin
-
- Avaa Mentimeter osoitteessa **menti.com** ja syötä koodi 6200 6782 tai käytä ohessa olevaa QR-koodia.

Linjausluonnosten työstäminen

Haetaan keskustelemalla ryhmän yhteistä näkemystä työnteon kannusteista lapsiperheissä.

- Muotoilkaa ryhmissä sosiaalityökomitean linjausluonnos (1-2 kappaletta) seuraavien otsikoiden alle:
  - Lapsiperheköyhyyden vähentäminen etuuksia korottamalla (ml. lapsikorotukset) vai työllisyyttä parantamalla
- Aikaa noin 20 min. Kirjataan ylös ryhmän näkemys.
- Yhteinen purku ja keskustelu.

Lapsikorotukset etuuksissa

- Eläkkeensaajan lapsikorotus (26,18€/kk lasta kohden) alle 16-vuotiaasta lapsesta.
- Opintotuen huoltajakorotus (142€/kk lapsimäärästä riippumatta) alle 18-vuotiaasta lapsesta/lapsista.
- Työttömyysturvan lapsikorotus poistettiin 1.4.2024 alkaen.

Tauko

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lastenhoidon tuet Suomessa

Järjestelmä, käyttö ja uudistustarpeet

Sosiaaliturvakomitea 3.12.2025

Johanna Lammi-Taskula, tutkuspäällikkö THL

Perhevapaiden historia ja keskeiset tavoitteet

Äitiysraha ja -vapaa (1964): äidin ja sikiön/lapsen terveyden suojele, irtisanomissuoja, toimeentulo, äiti-lapsi suhde

Isyyusraha ja -vapaa (1978-2013) 3 vkoa yhtä aikaa äidin kanssa: isä-lapsi suhde, äidin auttaminen

Vanhempainraha ja -vapaa (1985) jaettavissa vanhempien kesken: sukupuolten tasa-arvo, työn ja perheen yhteensovittaminen, vanhemman ja lapsen suhteen tukeminen, irtisanomissuoja, toimeentulo

Hoitovapaa & kotihoidontuki (1985) jaettavissa vanhempien kesken: valinnanvapaus: päivähoito/kotihoito

Osittainen hoitovapaa ja -raha (1988): työn ja perheen yhteensovittaminen

Yksityisen hoidon tuki (1997): valinnanvapaus: julkinen/yksityinen päivähoito

Isäkuukausi (2003-2013) ja **Isyysvapaa** (2013-2022): sukupuolten tasa-arvo, isä-lapsi suhde, työn ja perheen yht.sov.

2003: 2+2 vkoa / 2007: käyttö 1v 4 kk asti / 2010: 2+4 vkoa / 2013: 9 vkoa, käyttö 2v asti

Osa-aikainen vanhempainvapaa jos molemmat käyttävät (2003-2022): työn ja perheen yhteensovittaminen

Joustava hoitoraha (2014) alle 3-v lapsen vanhemmille: työn ja perheen yhteensovittaminen

Raskausraha ja -vapaa: terveyden suojele ym. / 2022: 6,7 vkoa synnyttävälle ennen ja jälkeen synnytyksen

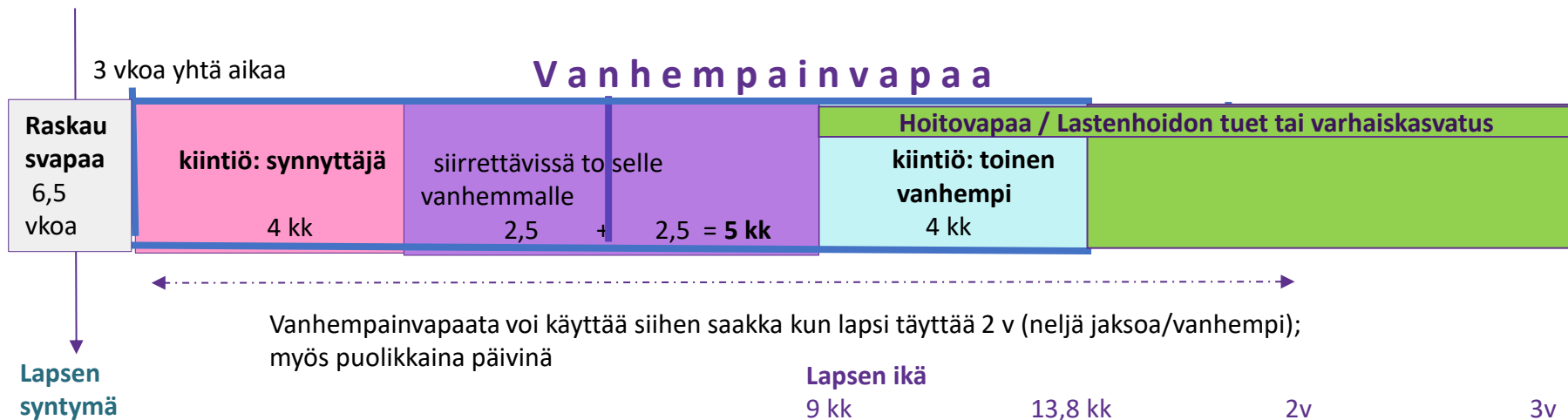
Vanhempainraha ja -vapaa: sukupuolten tasa-arvo, työn ja perheen yht.sov., lapsen oikeus mol. vanhempien hoivaan

2022: 6,4 + 6,4 kk; siirrettävissä 2,5 kk; joustavampi käyttö molemmille vanhemmille 2v asti

Osa-aikainen vanhempainvapaa erikseen molemmille vanhemmille (2022-): työn ja perheen yht.sov.

Perhevapaajärjestelmä

(6 päivää = 1 viikko; 25 päivää = 1 kuukausi)

Lastenhoidon tukijärjestelmä

Vanhempainvapaan jälkeen:

- **kotihoidon tuki** (*alle 3-vuotias lapsi kotihoidossa, maksetaan vanhemmalle*)
hoitoraha (€378/kk), tulosidonnainen hoitolisä (max €202; 2024 keskim. €151),
sisarkorotus €113 alle 3v / €73 yli 3v.
- **yksityisen hoidon tuki** (*alle kouluik. lapsi yksit. hoidossa, maksetaan hoidon tuottajalle*)
hoitoraha (€192/kk), tulosidonnainen hoitolisä (max €266; 2024 keskim. €167).
- **joustava hoitoraha** (*alle 3-vuotiaan vanhemmalla lyhennetty työaika*)
€269 / €179 kk, max 60/80 % työaika; voidaan maksaa molemmille vanhemmille.
- **osittainen hoitoraha** (*1.-2. luokkalaisen vanhemmalla lyhennetty työaika*)
€108 / kk, max 30 h työaika.

Paikallinen lastenhoidon politiikka

Kotihoidontuen kuntalisä

- Joka neljäs kunta maksoi vuonna 2024, suuret kaupungit muita yleisemmin
- Määrässä suurta vaihtelua: €50-400/kk.
- Eri kunnissa erilaisia ehtoja (esim. minkä ikäisille maksetaan, korkeampi tuki nuoremmille lapsille, isommat sisarukset eivät saa osallistua varhaiskasvatukseen).

Maksuton varhaiskasvatus 35 kunnassa vuonna 2024 (11 %)

Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen

- Varhaiskasvatuksen palvelusetelit 98 kunnassa (39 %); määrässä suurta vaihtelua, voi olla kiinteähintainen (€738-1641/kk) tai tulosidonnainen (€166-1932/kk).
- Yksityisen hoidon tuen kuntalisä (€700-900/kk); joka kolmas kunta maksaa, suuret ja keskisuuret pieniä yleisemmin.

Lastenhoidon tukien saajat 2024

Kotihoidon tuki

- saajia 62 919 (miehiä 8,7 %), määrä väheni 12 % edellisvuodesta.
- maksettiin 75 538 lapsesta (25 % 6kk-2v); määrä puolittunut 10 vuoden aikana.

Yksityisen hoidon tuki

- saajia 9 307, maksettiin 11 328 lapsesta. Saajien määrä on vähentynyt huomattavasti; kuntien palvelusetelin saaneet eivät sisälly Kelan tilastoihin.

Joustava hoitoraha

- saajia 21 524 (miehiä 11 %), maksettiin 9 814 lapsesta (8,7 % 6kk-2v)
- kolme neljästä sai alempaa tukea (80 % työaika)

Osittainen hoitoraha

- saajia 14 892 (11 % miehiä), maksettiin 8 308 koululaisesta (7,5 % 7–8-v)

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin piirissä noin 27500 lasta vuonna 2023 lopussa (Lahtinen& Svartsjö)

Äitien kotihoidon tuen käyttö

- Valtaosa äideistä käyttää kotihoidon tukea vähintään jonkin aikaa. Lyhyet kotihoidon tuen jaksot ovat yleistyneet ja pitkät (>12 kk) jaksot ovat tulleet harvinaisemmiksi.

Kotihoidon tukea käyttävät muita yleisemmin

- perusasteen, keskiasteen tai alemman korkea-asteen koulutuksen saaneet
- työntekijäammateissa toimivat
- äidit, joiden puolisoilla tulot keskitasoa tai paremmat.

Yli 12 kk kotihoidon tukea käyttävät muita yleisemmin äidit, jotka ovat

- iältään vanhempia
- monilapsisia
- korkeintaan keskiasteen koulutuksen saaneita
- työttömänä tai kotona aiempaa lasta hoitamassa olleita
- pienituloisia
- yrittäjiä

Mitä tutkimus kertoo pitkien perhevapaiden seurauksista?

- Vähemmän koulutetut äidit pitävät yleisemmin pitkiä perhevapaita, mikä heikentää entisestään heidän työmarkkina-asemaansa (Peutere ym. 2014; Österbacka & Räsänen 2022). Pitkien perhevapaiden mahdollisuus heikentää kaikkien naisten asemaa työelämässä, jos työnantajat näkevät synnytysikäisen naisten palkkaamisen riskinä (ns. tilastollinen syrjintä).
- Pitkät perhevapaat kasvattavat riskiä jäädä työttömäksi, vaikutukset ovat voimakkaampia äideillä, jolla ei ole puolisoa (Morosow & Jalovaara 2019).
- Pitkät kotihoidon tukijaksot voivat olla perheille ja yksilöille – myös lapsille – merkittävä toimeentuloa heikentävä riski. Lähes joka kymmenes kotihoidon tukea saava perhe on turvautunut toimeentulotukeen (Miettinen 2024). Kotihoidontukeen liittyvät köyhyys- ja syrjäytymisriskit korostuvat maahanmuuttajilla (Kurronen 2021).
- Äideille kertyy keski-ikään mennessä merkittävästi vähemmän ansiotuloja kuin isille (Nisén ym. 2024). Suomessa 1974–1975 syntyneet naiset tienasivat 45 vuoden ikään mennessä lähes kolmanneksen miehiä vähemmän. Sukupuoliero on suurempi niillä, jotka saavat lapsia nuorella iällä, saavat useampia lapsia ja/tai ovat matalasti koulutettuja – eli niissä ryhmissä, joissa äidit käyttävät kotihoidontukea pidempään.

Varhaiskasvatuksen vaikuttavuus

(Karila 2016)

	Nykyhetki	Tulevaisuus
Yksilö	Lasten elämänlaatu Vertaissuhteet Uusien asioiden ja taitojen oppiminen	Inhimillisen pääoman kasvu Menestys opinpolulla ja (työ)elämässä Osallisuus, kansalaisuus
Yhteiskunta	Miesten ja naisten mahdollisuus ylläpitää kohtuullisia elinoloja ja osallistua yhteiskuntaelämään Lasten tasavertaiset koulutusmahdollisuudet	Inhimillisen pääoman kasvu Investointien hyödyn kumuloituminen Tasa-arvoinen yhteiskunta, jossa ihmisten osallisuus tuottaa yhteiskuntarauhaa

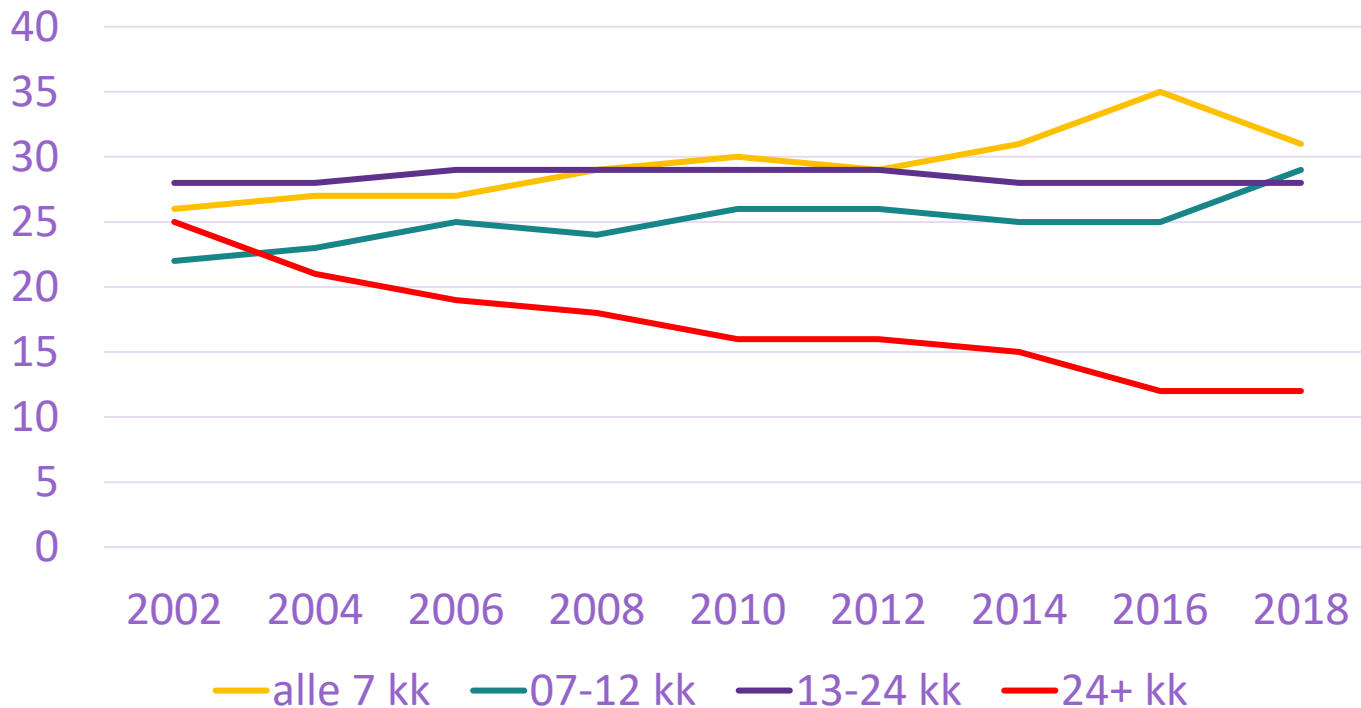
Lasten osallistumisella varhaiskasvatukseen alle kolmivuotiaana on positiivisia vaikutuksia lasten kognitiiviseen ja kielenkehitykseen sekä akateemiseen suoriutumiseen. Erityisesti vaikutuksia on

- ryhmämuotoisessa, ammattilaisten toteuttamassa varhaiskasvatuksessa
  - kun päivähoidon aloitus on ajoittunut 2-3 vuoden ikään
  - heikommista oloista tulevilla lapsilla.
- (Melhuish ym. 2015)

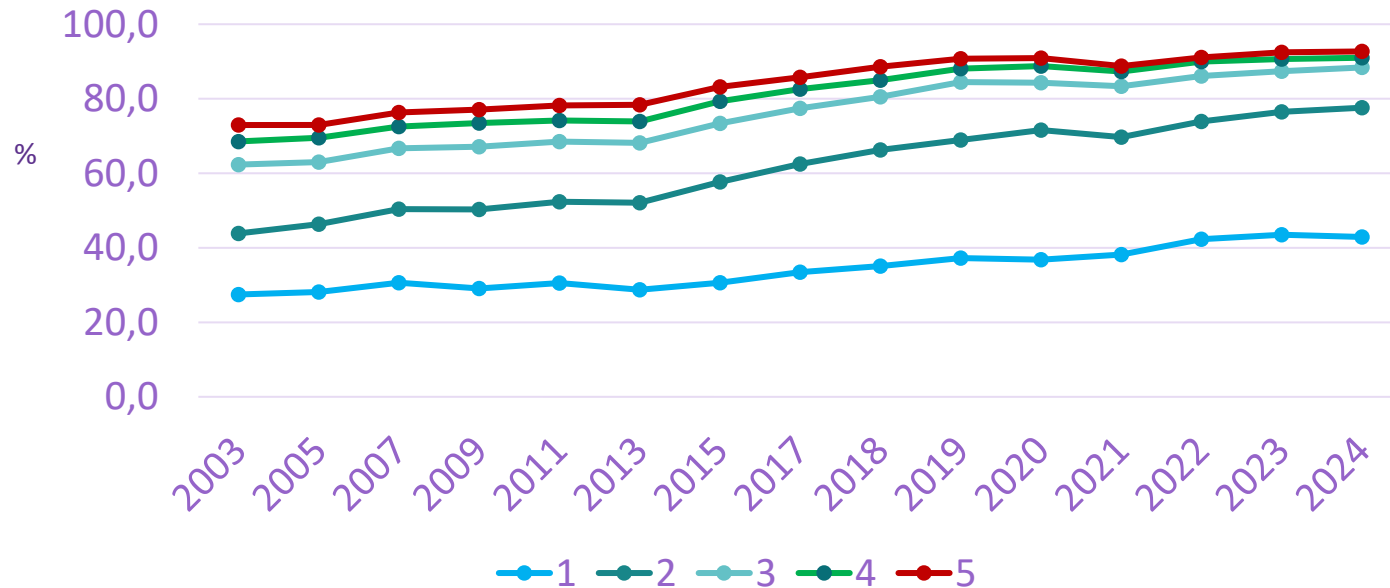
Pohjoismaissa lukutaito on parempi 1-vuotiaana varhaiskasvatuksessa aloittaneilla kuin yli kolmevuotiaana aloittaneilla; taustalla vanhempien sosio-ekonominen asema (Laaninen ym. 2022).

Kotihoidontukikauden pituus

(% vuonna x päättyneistä vanhempainvapaista)

Lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen iän mukaan (2003–2024)

Yhteenvedtoa

- Laaja kuva sekä politiikassa että perheiden valinnoissa: biologisen äitiyden painottumisesta kohti vanhempien kesken jaettua hoitovastuuta ja pienten lasten laajempaa osallistumista varhaiskasvatukseen.
- Perhevapaauudistusten tavoitteet (sukupuolten tasa-arvon sekä työn ja perheen yhteensovittamisen edistäminen) ovat pysyneet samoina usean vuosikymmenen ajan; tavoitteisiin pääsy on ollut melko hidasta, koska tavoitteet ja politiikkatoimet ovat olleet osin keskenään ristiriitaisia (esim. valinnanvapaus vs. kiintiöt).
- Näiden tavoitteiden edistäminen ja sitä kautta yhteiskunnan sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysvarmistaminen edellyttää kokonaisvaltaisia toimia: paitsi perhevapaiden ja lastenhoidon tukien kehittämistä, myös laadukasta ja edullista varhaiskasvatusta, vanhemmuuden tukea sote-palveluissa, sekä työelämän perheystävällisyyttä.

FLUX-hankkeen tutkijoiden ehdotuksia perhevapaajärjestelmän kehittämiseksi

Tilanteessa, jossa syntyvyys on laskenut jyrkästi ja sosioekonomiset erot perheellistymisessä ja työllisyydessä ovat kasvaneet, perhevapaajärjestelmän kehittämistä on jatkettava.

- tavoitteena sukupuolten välisen ja sosiaalisen tasa-arvon toteutuminen nykyistä paremmin
- yksinkertaistetaan perhevapaajärjestelmää kokonaisuutena integroimalla kotihoidon tuki ja osa-aikaiset lastenhoidon tuet vanhempainvapaaseen;
- rajataan pisimpiä perhevapaita osoittamalla kummallekin vanhemmalle em. integroidusta vapaasta oma kiintiö.
- tuetaan vapaiden tasaisempaa jakamista vanhempien kesken myös pienituloisissa perheissä esimerkiksi korottamalla matalimpien päivärahojen tasoa tai pidentämällä korotetun korvaustason jaksoa siten, että se on yhtä pitkä molemmilla vanhemmilla.

(Helske ym. FLUX, Tietoa päätösten tueksi 3/2025)

Ruotsin integroitu perhevapaamalli

- Pakollinen **äitiysvapaa** 2 vkoa; jos työ muodostaa riskin, raskausvapaa 50 päivää
77,6 % ansiosid. päiväraha, katto n. €2600/kk
- **Isyysvapaa** 10 päivää lapsen syntymän/adoption yhteydessä
77,6 % ansiosid. päiväraha, katto
- **Vanhempainvapaa** 240 päivää (n. 11,5 kk) per vanhempi; käyttö kunnes lapsi 12 v; 90 päivää (n. 4,2 kk) ei siirrettävissä toiselle vanhemmalle ja 45 päivää esim. isovanhemmalle; 60 päivää yhtä aikaa lapsen 15 kk ikään asti; osa-aikainen käyttö ½, ¼ tai 1/8 päivinä; kolme pätkeä per vuosi
195 päivää ansiosid. 77,6 % päiväraha, katto + 45 päivää €16,84/päivä = €354/kk
- **Tilapäinen vanhempainvapaa** (sairaan lapsen hoito) 120 päivää
77,6 % päiväraha, katto
- Oikeus **lyhennettyyn työaikaan** (25 % lyhennys) kunnes lapsi 8 v (ei korv.)
- Lapsella oikeus **varhaiskasvatukseen** 1v alkaen (osa-aikaisesti, jos vanhemmat eivät ole työssä)
- 25-49 –v. naisista 22 % osa-aikatyössä 2024 (Suomessa 18 %)
- Isien osuus vanhempainrahapäivistä 32 % 2023 (Suomessa 16 %)
- Naisista työvoiman ulkopuolella hoivavastuun takia 2,4 % 2021 (Suomessa 5,5 %)
- 52,5 % 0-2-v osallistuu varhaiskasvatukseen (Suomessa 40 %). (Nordicstatistics.org)

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle lasten kotihoidon tuen ns. Norjan mallista

- Maahanmuuttajien kotihoidon tuen käyttö ei eroa merkittävästi kantaväestön kotihoidon tuen käytöstä.
  - Yli 12 kk kestäneet tukijaksot hieman muuta väestöä yleisempiä. Pitkiin kotihoidon tukikausiin liittyvät samat taustatekijät, kuten alhainen koulutustaso, heikko kiinnittyminen työmarkkinoille sekä alhainen tulotaso.
  - Maahanmuuttajilla kotihoidon tukijaksot päättyvät useammin uuteen vanhempainpäivärahaan, koska perheissä on enemmän lapsia.
- Yksivuotiaista kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvista varhaiskasvatukseen osallistuu noin 45 % ja kaksivuotiaista 78 %, kun taas muita kieliä äidinkielenään puhuvista yksivuotiaista varhaiskasvatukseen osallistuu 36 % ja kaksivuotiaista 70 %.
- [Hallituksen esityksessä](#) ehdotetaan kolmen vuoden asumisaikavaatimuksen säätämistä lasten kotihoidon tuen maksamisen edellytykseksi.
  - Muutos vaikuttaa vuosittain arviolta noin 2800 perheen kotihoidontukioikeuteen.
  - Arvion mukaan HE annetaan eduskunnalle tammikuussa 2026.

Työskentelyosuus 2: Lastenhoidon tukien kehittäminen

Komitean linjaukset ja ehdotukset loppumietintöön lasten ja lapsiperheiden sosiaaliturvasta

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lämmittely

Vastaa asteikolla 1-5, (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

- Lastenhoidon tukia tulisi uudistaa tukemaan vahvemmin osa-aikaista työskentelyä vanhempien työllisyysasteen lisäämiseksi
- Kotihoidon tukea tulisi lyhentää
- Lastenhoidon tukia tulee uudistaa, jotta varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee
- Avaa Mentimeter osoitteessa **menti.com** ja syötä koodi 6200 6782 tai käytä ohessa olevaa QR-koodia.

Uudistamisen tavoite

- **Mitkä ovat lastenhoidon tukien keskeiset tavoitteet?**
- **Millaista muutosta lastenhoidon tukien uudistuksella tulisi tavoitella**
  - työllisyyteen ja toimeentuloon (lyhyt ja pitkä aikaväli),
  - tasa-arvoon,
  - lasten ja vanhempien kotoutumiseen,
  - lasten varhaiskasvatukseen osallistumisasteeseen,
  - perheiden valinnanvapauden taloudelliseen tukemiseen,
  - johonkin muuhun?
- Haetaan keskustelemalla ryhmän yhteistä tavoitetilaa.
- Aikaa noin 10min, jonka jälkeen siirrytään seuraavaan kysymykseen.

Miten uudistetaan

Peilaten alustukseen sekä edellä käytyyn keskusteluun lastenhoidon tukien uudistamisen tavoitteista:

- Keskustellaan ryhmissä, **miltä pienten lasten perheiden tukijärjestelmän tulisi näyttää vuonna 2040.**
  - Aikaa noin 30 min.
  - Kirjataan ryhmän visio ja näkemys.
  - Jos ryhmässä on eri näkemyksiä, kirjataan ylös vaihtoehtoisia malleja tai kehityssuuntia.
- Yhteinen purku ja keskustelu.

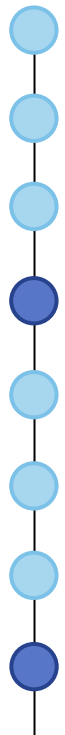
Tiedoksi

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kevään 2026 kokoukset

-
- 9.12.2025 Kansanedustajajäsenten kokous
Linjauksen työstäminen: Elatusvelvollisuudet, asumisen tukeminen ja kannusteet
  - 16.1.2026 Kansanedustajajäsenten seminaari
Aihe tarkentuu
  - 10.2.2026 Kansanedustajajäsenten kokous
Aihe tarkentuu
  - 11.3.2026 **Sosiaaliturvakomitean kokous**
Aihe tarkentuu
  - 26.3.2026 Kansanedustajajäsenten kokous
Aihe tarkentuu
  - 14.4.2026 Kansanedustajajäsenten kokous
Aihe tarkentuu
  - 28.4.2026 Kansanedustajajäsenten kokous
Aihe tarkentuu
  - 20.5.2026 **Sosiaaliturvakomitean kokous**
Aihe tarkentuu

Kiitos!

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET